

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

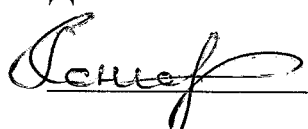
Кафедра міжнародного, цивільного та комерційного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ФМТП

(протокол № 3 від «23» 09 2024 р.)

Декан

 Юлія ГОНЧАРОВА

СПОРТИВНЕ ПРАВО / SPORTS LAW

**РОБОЧА ПРОГРАМА/
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка / Education/Pedagogics
спеціальність	017 Фізична культура і спорт / Physical Education and Sport
освітня програма	Спортивний менеджмент / Sports management

Київ 2024

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор:

МАЗАРАКІ Н.А., доктор юридичних наук, завідувач кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права від 08 серпня 2024 р., протокол № 1.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі і права від 23 вересня 2024 р., протокол № 3.

Рецензенти: Тарас ГУРЖІЙ, доктор юридичних наук, завідувач кафедри адміністративного, інформаційного та фінансового права

Оксана В'ЯЛА, кандидат педагогічних наук, начальник навчально-спортивного відділу Київського міського відділення Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України, директор студентської спортивної спілки м. Києва, майстер спорту України з легкої атлетики

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ/ EUROPEAN UNION LAW

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь **бакалавр** / bachelor

галузь знань **01 «Освіта/Педагогіка»** / Education/Pedagogy

спеціальність **017 «Фізична культура і спорт»** / Physical education and sports

освітня програма **«Спортивний менеджмент»** / Sports Management

РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Денна форма навчання				Форма контролю
	Кількість годин/кредитів				
	Сумарно, год	у тому числі, год		Самостійна робота студентів	
Лекції		Практичні заняття			
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Загальні положення спортивного права.	18	2	2	14	УО, ВСЗ, Д
Тема 2. Правові основи організації та управління у сфері спорту.	18	2	2	14	УО, Д, Е/П
Тема 3. Правове регулювання статусу спортсменів та тренерів.	18	2	2	14	УО, ВСЗ
Тема 4. Права людини та спорт.	18	2	2	14	УО, Д
Тема 5. Міжнародне спортивне право.	18	2	2	14	УО, Д, Е/П
Тема 6. Антидопінгове регулювання.	18	2	2	14	УО, Д
Тема 7. Правове регулювання спортивних змагань.	18	2	2	14	УО, Д
Тема 8. Вирішення спортивних спорів.	18	2	2	14	УО, ВСЗ, Д
Тема 9. Права інтелектуальної власності у спорті.	18	2	2	14	УО, Д,
Тема 10. Відповідальність у сфері спортивного права.	18	2	2	14	УО, Д, ККР
РАЗОМ, год/кредитів	180/6	20	20	120	
Підсумковий контроль – екзамен					
<u>Умовні скорочення:</u> Д – дискусія; ВСЗ – вирішення ситуаційних завдань; ККР – комплексна контрольна робота.					
Е/П – есе / презентація; УО – усні опитування;					

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність ¹	Робочий час студента (год)
1	2	3
Тема 1. Загальні положення спортивного права		
Знати основні поняття, предмет, принципи, джерела та методи спортивного права, а також особливості американської, європейської моделей спорту і Lex Sportiva.	Лекційне заняття № 1 <i>План лекції:</i> 1. Що таке спортивне право: визначення, предмет та основні характеристики; 2. Основні завдання та функції спортивного права в регулюванні спортивної діяльності; 3. Джерела спортивного права: нормативно-правові акти та інші документи; 4. Принципи спортивного права: універсальні та специфічні; 5. Методи правового регулювання у сфері спорту; 6. Порівняльна характеристика американської та європейської моделі спорту; 7. Поняття та роль Lex Sportiva як міжнародної системи правових норм у спорті. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	2
Вміти аналізувати, порівнювати та застосовувати норми спортивного права для вирішення практичних кейсів у сфері спортивної діяльності.	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Які особливості має правове регулювання спортивних відносин в Україні? 2. Проаналізувати структуру та зміст Закону України "Про фізичну культуру і спорт". 3. Дослідження Олімпійської хартії: основні принципи та їх реалізація на міжнародному рівні. 4. Взаємозв'язок Lex Sportiva із національними правовими системами. 5. Систематизація норм спортивного права: проблеми та перспективи в Україні. 6. Аналіз статті З.П. Дубінської "Джерела права та система законодавства у галузі спортивних відносин в Україні". 7. Чому американська модель спорту відрізняється від	14

¹ Курсивом зазначені питання, що розглядаються з використанням інтерактивних методів навчання

	європейської? 8. Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.	
	Практичне заняття № 1 Запитання для обговорення: 1. Які переваги та недоліки має система правового регулювання спорту в Україні? 2. Принципи спортивного права: які з них є універсальними, а які специфічними для України? 3. Lex Sportiva як альтернатива або доповнення до національного законодавства (<i>мозковий штурм</i>). 4. Роль Олімпійської хартії у формуванні міжнародного спортивного права. 5. Порівняння джерел спортивного права України та Європейського Союзу. 6. Які юридичні виклики постають перед розвитком американської моделі спорту? 7. Практичний кейс: розв'язати конфлікт між нормами національного законодавства та Lex Sportiva у міжнародних змаганнях.	2
Тема 2. Правові основи організації та управління у сфері спорту		
Знати правові засади управління спортом та роль держави і міжнародних організацій у цій сфері. Вміти аналізувати законодавство і моделі управління спортом та оцінювати механізми прозорості у цій сфері.	Лекційне заняття № 2 План лекції: 1. Основні функції державного регулювання спортивної діяльності в Україні. 2. Роль держави у забезпеченні правового порядку в спортивній сфері. 3. Особливості правозастосування у розвитку та управлінні спортом. 4. Установчі документи, що регулюють діяльність міжнародних спортивних організацій. 5. Правовий статус спортивних асоціацій, федерацій, ліг та клубів в Україні та на міжнародній арені. 6. Механізми забезпечення прозорості та підзвітності спортивних організацій. 7. Внесок спорту у досягненні Цілей сталого розвитку. 8. Особливості організації кіберспорту в Україні та світі. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	2
	Самостійна робота Завдання для самостійної роботи студентів: 1. Які права та обов'язки мають спортивні організації в Україні?	14

	2. Способи запобігання корупції у спорті в Україні та світі. 3. Правовий статус спортивних нагород. 4. Механізми організації кіберспортивних змагань на міжнародному рівні. 5. Норми регуляторного та рекомендаційного характеру міжнародних спортивних організацій. 6. Підготуйте <i>есе</i> на тему: <i>Правовий статус міжнародних спортивних організацій: вплив на національні правові системи.</i> 7. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	
	Практичне заняття № 2 <i>Запитання для обговорення:</i> 1. Роль державних органів у забезпеченні правового порядку в спортивній сфері. 2. Питання взаємодії спортивних організацій з іншими суб'єктами спортивної діяльності. 3. Механізми забезпечення прозорості спортивних організацій в Україні та в інших державах. 4. Правові засади регулювання спортивних нагород. 5. Як спорт сприяє досягненню Цілей сталого розвитку? (<i>мозковий штурм</i>) 6. Особливості правового регулювання кіберспорту в різних країнах? 7. Функції міжнародних спортивних федерацій у регулюванні спортивної діяльності.	
Тема 3. Правове регулювання статусу спортсменів та тренерів		
Знати основні правові норми, що регулюють статус спортсменів і тренерів, їхні права та обов'язки, а також специфіку трудових та спортивних	Лекційне заняття № 3 <i>План лекції:</i> 1. Особливості правового статусу спортсменів та тренерів? 2. Які права і обов'язки мають спортсмени у рамках їх професійної діяльності? 3. Основні аспекти спортивного контракту: укладання, зміна та припинення. 4. Соціальні та трудові гарантії для спортсменів. 5. Права спортсменів на медичне обслуговування. 6. Особливості трудових відносин у спортивній діяльності. 7. Законодавче регулювання трудових відносин між спортсменами, клубами та тренерами.	2

контрактів. Вміти аналізувати правові аспекти укладання контрактів, вирішення трудових спорів та забезпечення прав спортсменів у рамках спортивної діяльності.	8. Інтернаціональні аспекти контрактів спортсменів та тренерів. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	
	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Порівняти правовий статус професійних спортсменів та тренерів у різних країнах. 2. Навести приклади спортивних контрактів та визначити їх ключові положення. 3. Проаналізувати правові акти, що регулюють соціальні та трудові гарантії спортсменів в Україні. 4. Особливості медичного обслуговування спортсменів на міжнародному рівні. Ситуативне завдання: Валерій – професійний футболіст, який уклав контракт з футбольним клубом на три роки. Через рік клуб вирішив припинити співпрацю з Валерієм, мотивуючи це порушенням внутрішнього регламенту клубу. Валерій не погоджується з рішенням клубу та звертається до суду з метою захисту своїх прав. 1. Визначте, які права має Валерій згідно з його контрактом та чинним законодавством. 2. Проаналізуйте, які кроки повинен зробити Валерій для захисту своїх прав у суді. 3. Оцініть дії футбольного клубу з точки зору законодавства про працю. 4. Підготуйте юридичну консультацію для Валерія щодо подальших дій. 5. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	14
	Практичне заняття № 3 <i>Запитання для обговорення:</i> 1. Основні права і обов'язки спортсменів та тренерів. 2. Особливості укладання спортивних контрактів в Україні. 3. Чи достатньо забезпечені соціальні та трудові гарантії спортсменів в Україні (<i>мозковий штурм</i>)? 4. Вирішення трудових спорів між спортсменами та спортивними клубами. 5. Міжнародні аспекти укладання контрактів з іноземними спортсменами та тренерами.	2

Тема 4. Права людини та спорт		
Знати основи прав людини в спорті, зокрема права спортсменів, гендерну рівність та інклюзивність у спорті, а також правові механізми захисту цих прав. Вміти аналізувати правові акти, що регулюють права людини в спорті, і оцінювати ефективність механізмів забезпечення рівних можливостей для спортсменів.	Лекційне заняття № 4 <i>План лекції:</i> 1. Основи прав людини в спорті та як вони застосовуються до спортсменів? 2. Яким чином гарантується заборона дискримінації та забезпечення рівних можливостей у спорті? 3. Забезпечення прав жінок-спортсменок в спортивній діяльності 4. Забезпечення гендерної рівності в спорті і що таке захист від сексуальних домагань на законодавчому рівні 5. Політичні та соціальні права спортсменів: право на свободу вираження думки та участь у громадських рухах. 6. Як Європейська конвенція з прав людини впливає на права спортсменів? 7. Роль Конституції України в забезпеченні прав людини в спорті. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	2
	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Правові акти, що забезпечують права спортсменів як людей, зокрема Європейську конвенцію з прав людини та Конституцію України. 2. Дослідити питання гендерної рівності в спорті, акцентуючи увагу на міжнародних документах та практиках у боротьбі з дискримінацією. 3. Інклюзивність спортивної сфери: які механізми забезпечують доступ до спорту для людей з інвалідністю? 4. Правові основи політичної діяльності спортсменів: їх право на свободу вираження думки у контексті спортивної діяльності. 5. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	14
	Практичне заняття № 4 <i>Запитання для обговорення:</i> 1. Правові механізми забезпечення рівних можливостей для спортсменів незалежно від їх статі, національності чи фізичних можливостей. 2. Яким чином гарантується рівність прав для жінок і	2

	чоловіків у спорті? Чи існують ефективні механізми боротьби з дискримінацією? 3. Роль спортивних організацій у захисті прав жінок-спортсменок, зокрема щодо сексуальних домагань та дискримінації. 4. Регулювання політичних прав спортсменів у контексті їх участі в спортивних змаганнях. 5. Місце Європейської конвенції з прав людини у забезпеченні прав спортсменів, зокрема у випадку порушень їхніх прав. 6. <i>Перевірка вирішених тестів, задач, розв'язаних студентами під час самостійної роботи над темою, а також командна робота.</i>	
Тема 5. Міжнародне спортивне право		
Знати основні міжнародні угоди, нормативні документи та організації, що регулюють міжнародне спортивне право. Вміти знати функції міжнародних спортивних організацій та арбітражу в контексті вирішення спорів та регулювання спортивної діяльності.	Лекційне заняття № 5 <i>План лекції:</i> 1. Основні міжнародні договори та угоди в сфері спорту та статuti міжнародних федерацій 2. Роль міжнародних спортивних судів та арбітражів у вирішенні спортивних спорів. 3. Правові функції міжнародних спортивних федерацій та їх вплив на регулювання спортивної діяльності. 4. Міжнародні спортивні організації у сфері регулювання питань дисципліни та відповідальності спортсменів. 5. Процедури та принципи арбітражних судів, які застосовуються в спортивних спорах на міжнародному рівні. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	2
	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Значення Олімпійської хартії для міжнародного спортивного права та її вплив на спортивні відносини. 2. Роль міжнародних спортивних федерацій у формуванні правил та регулюванні спортивної діяльності. 3. Процедури міжнародного спортивного арбітражу та їх використання для вирішення спортивних спорів. 4. Взаємодія між національними спортивними федераціями та міжнародними організаціями, а також їх правове підпорядкування. 5. Підготуйте есе на тему: Чи є необхідність у реформуванні міжнародного спортивного арбітражу для більш ефективного вирішення спорів у спорті? 6. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та</i>	14

	<i>підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	
	Практичне заняття № 5 <i>Запитання для обговорення:</i> 1. Основні принципи Олімпійської хартії та її значення для спортивного права. 2. Вплив міжнародних спортивних федерацій на регулювання спортивних дисциплін на національному рівні. 3. Вирішення міжнародним спортивним арбітражем суперечок між спортсменами та спортивними організаціями. 4. Вплив міжнародних спортивних організацій на національні спортивні закони. 5. Правові функції спортивних федерацій, зокрема FIFA та Олімпійського комітету, в розвитку міжнародного спортивного права.	2
Тема 6. Антидопінгове регулювання		
Знати правові основи боротьби з допінгом, роль WADA та принципи Світового антидопінгового кодексу. Вміти аналізувати процедури тестування на допінг та оцінювати відповідальність за порушення антидопінгових правил.	Лекційне заняття № 6 <i>План лекції:</i> 1. Правові основи боротьби з допінгом на міжнародному та національному рівнях. 2. Роль Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA) в регулюванні антидопінгової діяльності. 3. Основні положення Світового антидопінгового кодексу. 4. Процедура тестування спортсменів на допінг та методи виявлення заборонених речовин. 5. Відповідальність за порушення антидопінгових правил та процес апеляції. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	2
	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Основні положення Антидопінгової конвенції та Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті. 2. Вимоги Світового антидопінгового кодексу до спортсменів та тренерів щодо профілактики допінгу. 3. Процедура допінгових перевірок: які методи використовуються для тестування спортсменів та які є особливості цієї процедури? 4. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та</i>	14

	<i>підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	
	Практичне заняття № 6 - Ефективність міжнародного та національного антидопінгового законодавства. - Структура та функції Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA) у контексті міжнародної боротьби з допінгом. - Вплив Світового антидопінгового кодексу на спортивні організації та їх політики щодо допінгу. - Види дисциплінарних санкцій за допінгові порушення і порядок їх застосування на прикладі українського та міжнародного законодавств.	2
Тема 7. Правове регулювання спортивних змагань		
Знати основні юридичні аспекти організації та проведення спортивних змагань, порядок ліцензування та сертифікації організаторів, а також відповідальність за порушення правил змагань та етики. Вміти застосовувати правові норми щодо організації спортивних подій, ліцензування спортивних клубів і	Лекційне заняття № 7 <i>План лекції:</i> - Юридичні аспекти організації та проведення спортивних змагань. - Реєстрації, ліцензування та сертифікації спортивних організаторів спортивних подій. - Правові аспекти організації спортивних подій в умовах воєнного стану. - Механізми відповідальності за порушення правил змагань в Україні. - Правове регулювання етичних питань при організації спортивних заходів та як вони. - Здійснення ліцензування спортивних клубів, федерацій, тренерів та інших спортивних організацій в Україні. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	2
	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> - Порядок реєстрації та ліцензування організаторів спортивних змагань в Україні. - Правові норми, які регулюють організацію спортивних змагань в умовах воєнного стану. - Вимоги до ліцензування спортивних клубів і федерацій в Україні, наведіть приклади. - Документи і регламенти необхідні для проведення офіційних спортивних змагань в Україні. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	14
	Практичне заняття № 7	2

федерацій та оцінювати юридичні наслідки порушень у спортивних змаганнях.	1. Нормативно-правові акти, що регулюють організацію та проведення спортивних змагань в Україні. 2. Яким чином воєнний стан впливає на організацію спортивних змагань? Які конкретні правові акти мають значення для цього? 3. Юридичні вимоги, що пов'язані з організацією спортивних змагань в Україні та на міжнародному рівні. 4. Механізми дисциплінарної відповідальності в спортивних змаганнях. 5. Відповідальність організаторів за порушення правил змагань та етики: приклади з практики. 6. Забезпечення організаційної діяльності спортивних федерацій та тренерів в Україні в контексті їх ліцензування.	
	Тема 8. Вирішення спортивних спорів	
Знати основні шляхи вирішення спортивних спорів, юрисдикцію судів та арбітражів, а також альтернативні методи, такі як медіація.	Лекційне заняття № 8 <i>План лекції:</i> 1. Основні шляхи вирішення спортивних спорів у правовому полі України. 2. Визначення юрисдикції державних судів щодо спортивних спорів. 3. Особливості розгляду спортивних спорів у третейських та арбітражних судах. 4. Місце Міжнародного спортивного суду в вирішенні спортивних спорів. 5. Альтернативні методи вирішення спорів, які використовуються у спортивних спорах. 6. Робота спортивного арбітражного суду при НОК України.	2
Вміти застосовувати правові механізми вирішення спортивних спорів у національних та міжнародних судах, а також використовувати медіацію і арбітраж	Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни. Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Охарактеризуйте процес розгляду спортивних спорів у державних судах України. 2. Які переваги та недоліки має використання третейських судів і арбітражів для вирішення спортивних спорів? 3. Як медіація може бути застосована у спортивних спорах? Наведіть приклади. 4. Проаналізуйте роль Міжнародного спортивного суду у вирішенні спортивних конфліктів. 5. Охарактеризуйте вимоги до спорів, що розглядаються	14

для вирішення конфліктів у спорті.	спортивним арбітражним судом при НОК України. Ситуативне завдання: Відомий український спортсмен, який представляє свою країну на міжнародному рівні, має контракт з федерацією з видів спорту та спортивним клубом. Під час одного з змагань він стверджує, що організатори змагань порушили умови його контракту та вимоги, що стосуються медичних перевірок і стандартів безпеки. Спортсмен намагається вирішити спір із федерацією, але не може досягти домовленості через відмову сторін дотримуватися умов контракту. 1. Який механізм вирішення цього спору є найбільш доцільним для спортсмена в межах українського правового поля? 2. Яким чином можна використати медіацію чи спортивний арбітражний суд для вирішення цього конфлікту? 3. Чи має спортсмен право звернутися до Міжнародного спортивного суду? Якщо так, то на яких підставах? <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	
	Практичне заняття № 8 1. Основні проблеми, що виникають при розгляді спортивних спорів в національних судах? 2. Особливості застосування альтернативних методів вирішення спорів у спорті, зокрема примирення та медіації. 3. Особливості роботи спортивного арбітражного суду при НОК України. 4. Роль Міжнародного спортивного суду та національних судів у вирішенні спортивних спорів. В яких випадках рішення Міжнародного спортивного суду мають пріоритет над національним законодавством? 5. Практичні наслідки для спортсменів, які можуть виникнути при виборі судового чи альтернативного шляху вирішення спорів.	2
Тема 9. Права інтелектуальної власності у спорті		
Знати основи правового регулювання інтелектуальної власності	Лекційне заняття № 9 <i>План лекції:</i> 1. Правові аспекти надання ліцензій на трансляції спортивних заходів. 2. Авторські права на відеоматеріали та телеправа в спорті.	2

у спорті, зокрема права на трансляції спортивних подій, захист брендів і символіки, а також ліцензування товарів зі спортивною символікою. Вміти аналізувати правові аспекти інтелектуальної власності у спорті та вирішувати питання ліцензування і захисту прав на спортивні трансляції, бренди та символіку.	3. Охорона брендів, логотипів і символіки в спортивній діяльності. 4. Ліцензування товарів з використанням спортивної символіки: правові вимоги та процедури. 5. Міжнародне регулювання прав інтелектуальної власності в спорті. Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	
	<i>Самостійна робота</i> <i>Завдання для самостійної роботи студентів</i> 1. Правові засади регулювання надання ліцензій на трансляції спортивних заходів в Україні та в міжнародному контексті. 2. Способи захисту авторських прав на спортивні відеоматеріали спортивні трансляції? 3. Яким чином бренди, логотипи і символіка у спорті підлягають правовій охороні? 4. Юридичні вимоги щодо використання спортивної символіки на комерційних товарах. 5. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	14
	Практичне заняття № 9 <i>Запитання для обговорення:</i> 1. Як надання ліцензій на трансляцію спортивних подій впливає на комерціалізацію спорту. 2. Основні проблеми, що виникають при захисті прав на бренди і символіку в спорті. 3. Правові труднощі, які виникають при ліцензуванні товарів із використанням спортивної символіки. 4. Розвиток правових механізмів захисту інтелектуальної власності у міжнародному спортивному праві. 5. Способи забезпечення спортивними організаціями захисту своїх прав на бренди та символіку через ліцензійні угоди.	2
Тема 10. Відповідальність у сфері спортивного права		
Знати види юридичної відповідальності у спорті, включаючи адміністрації	Лекційне заняття № 10 <i>План лекції:</i> 1. Види юридичної відповідальності у спорті за порушення правил, недобросовісну поведінку та допінг. 2. Як порушення спортивної етики і дисципліни впливає на правову відповідальність спортсменів?	2

вну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність за порушення правил, етики та дисципліни у спорті. Вміти аналізувати випадки порушень у спорті, визначати види відповідальності та пропонувати правові рішення для боротьби з насильством, дискримінацією та допінгом.	3. Види санкцій за маніпуляції результатами змагань, расизм, сексизм та насильство в спорті. 4. Правові заходи у боротьбі з дискримінацією, расизмом та насильством у спортивному середовищі? Список рекомендованих джерел: Рекомендовані джерела вказано у програмі дисципліни.	
	Самостійна робота <i>Завдання для самостійної роботи студентів:</i> 1. Розглянути адміністративну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність спортсменів за порушення спортивних правил. 2. Правові наслідки порушень спортивної етики та дисципліни, зокрема маніпуляцій результатами та насильства. 3. Проаналізувати правові заходи протидії дискримінації у спорті та боротьби з расизмом. 4. Охарактеризуйте основні положення про відповідальність за допінг у спорті. 5. Як законодавство України регулює відповідальність за насильство та дискримінацію в спорті? 6. <i>Ситуаційний аналіз: розв'язання задач, тестів та підготовка до роботи в групах, запропонованих викладачем до даної теми.</i>	14
	Практичне заняття № 10 <i>Запитання для обговорення:</i> 1. Визначення меж адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності у спортивній сфері. 2. Які юридичні санкції застосовуються за порушення правил і недобросовісну поведінку у спорті? 3. Види дисциплінарних процедур, які існують за порушення спортивної етики, маніпуляції результатами змагань, випадки расизму, сексизму та насильства. 4. Ефективність законодавчих норм у попередженні порушень і захисті прав учасників спортивних заходів? 5. Відповідальність тренерів і спортивних функціонерів за порушення антидопінгових правил. 6. Роль міжнародних і національних спортивних організацій у забезпеченні дотримання етичних норм і правил поведінки.	2
Всього, год		180

РОЗДІЛ 3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти²³

1. Антидопінгова конвенція (ETS N 135). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_228#Text.
2. Всесвітній антидопінговий кодекс. URL: https://nadc.gov.ua/storage/app/sites/1/docs/4.2%20The_Code_2021_UA.pdf.
3. Закон України "Про антидопінгову діяльність у спорті". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
5. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text.
8. Національні правила Національного антидопінгового центру. URL: https://nadc.gov.ua/storage/app/sites/1/docs/RM/2023-12-29-NADC-ADR-Amended_WADA-Reviewed-UKR-final.pdf.
9. Найробський договір про охорону Олімпійського символу (Найробі, 26 вересня 1981 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_995#Text.
10. Олімпійська хартія. URL: <https://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyska-khartiya/>.
11. Положення про Єдину спортивну класифікацію України. Наказ Міністерства молоді та спорту України від 07.12.2023 № 7512. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2240-23#n16>.
12. Положення про надання на конкурсних засадах спортивній федерації статусу національної та позбавлення такого статусу. Постанова КМУ від 18 січня 2012 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2012-п#Text>.
13. Положення про національні збірні команди з видів спорту, визнаних в Україні. Наказ Мінмолодьспорту України від 21.08.2015 № 3027. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1078-15#Text>.
14. Положення про спортивний арбітражний суд при НОК України. URL: <https://noc-ukr.org/about/structures/sportivniy-arbitrazhniy-sud/polozhennya-pro-sos/>.
15. Про авторське право і суміжні права. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.
16. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>.

² Усі нормативно-правові акти, що рекомендовані для вивчення студентам, необхідно брати з останніми змінами на сайті Верховної Ради України. Ця вимога повинна виконуватися у зв'язку із численними внесенням змін і доповнень до відповідного законодавства.

³ Курсивом зазначені джерела, які є в бібліотеці ДТЕУ.

17. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року. Постанова КМУ від 1 березня 2017 р. № 115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF#n9>.
18. Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України. Постанова КМУ від 2 липня 2014 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п#Text>.
19. Про затвердження Переліку міжнародних спортивних федерацій, членами яких є відповідні всеукраїнські спортивні федерації. Наказ Міністерства молоді та спорту України від 26.02.2015 № 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0532728-15#Text>.
20. Про медіацію. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
21. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
22. Про правовий режим воєнного стану. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
23. Про утворення Національного антидопінгового центру. Постанова КМУ від 25 липня 2002 р. № 1063. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063-2002-п#Text>.
24. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
25. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.
26. Про затвердження Порядку організації та проведення недержавних масових заходів релігійного, культурно-просвітницького, спортивного, видовищного та іншого характеру в місті Києві. URL: https://docs.google.com/viewer?embedded=true&url=https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1892_3.pdf.
27. Про затвердження Положення про порядок організації і проведення офіційних спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів та порядок матеріального забезпечення їх учасників. Наказ Мінмолодьспорту від 09.02.2018 № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0264-18#Text>.

Основний

1. *Спортивне право України : навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2019,*

Додатковий

1. Берч В. (2023). Зміст, спрямування та наповненість конституційно-правової гарантії права на спорт. Український часопис конституційного права. №1(26). 48-54. DOI: <https://doi.org/10.30970/jcl.1.2023.5>.
2. Болокан, І. В. (2022). Антидопінгове законодавство: недоліки та напрями вдосконалення. Lex Sportiva, (1), 3–7. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2021.1.1>
3. Денисова, Л. В., Шинкарук, О. А., & Лавров, В. О. (2024). Зарубіжний досвід організаційно-управлінського забезпечення сфери фізичної культури і спорту в

- умовах цифрової трансформації. *Sport Science Spectrum*, 2, 65-73. <https://doi.org/10.32782/spectrum/2024-2-9>.
4. Дубінська З.П. Джерела права та система законодавства у галузі спортивних відносин в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Львів: ЛьвДУВС, 2018. Вип. 3. С. 11–27.
 5. Дубінська З.П. Систематизація норм права, що регулюють правові відносини у сфері спорту в Україні. Соціально-правові студії. Львів: ЛьвДУВС, 2020. Вип. 2 (8). С. 29–35.
 6. Гнізовська, Г. М., & Гречко, Ю. Л. (2023). Деякі проблеми захисту трудових прав спортсменів- професіоналів у національних судах. *Lex Sportiva*, (1), 12–18. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2023.1.3>
 7. Гнізовська, Г. М., & Киреева, Н. С. (2023). Проблемні питання розгляду спортивних спорів у національних судах. *Lex Sportiva*, (2), 3–7. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.2.1>.
 8. Кисельова, О. І. (2023). Особливості трудових відносин зі спортсменами- професіоналами. *Lex Sportiva*, (2), 13–19. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.2.3>.
 9. Кисельова О. (2022) Особливості дисциплінарної відповідальності спортсменів- професіоналів. Аналітично-порівняльне правознавство (5). 172-177 <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270238/265575>.
 10. Лавренюк О. Ю. Цивільно-правове регулювання відносин інтелектуальної власності у сфері спорту : дис. канд. юрид. наук. Одеса, 2019. 236 с.
 11. Міжнародний спортивний рух <https://scu.org.ua/mignarodnii-ruh/>
 12. Панченко, Б. М. (2022). Юридична відповідальність у сфері спорту: деякі проблемні аспекти. *Lex Sportiva*, (2), 15–19. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2021.2.4>.
 13. Пушкарьов Ю. (2024). Трудовий контракт спортсмена: проблемні питання та перспективи їх вирішення. Аналітично-порівняльне правознавство, 5, 385–389. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.60>.
 14. Регламент Української асоціації футболу зі статусу і трансферу футболістів <https://uaf.ua/files/2021%20%D0%A3%D0%90%D0%A4%20%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%D0%B7%D1%96%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%81%D1%83%20%D1%96%20%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D1%83%20%D1%84%D1%83%D1%82%D0%B1%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B2.pdf>.
 15. Рекомендації щодо проведення масових заходів у місті Києві в умовах воєнного стану <https://dms.kyivcity.gov.ua/news/rekomendatsii-shchodo-provedennya-masovikh-zakhodiv-u-misti-kyevi-v-umovakh-voennogo-stanu>.
 16. Регламенти та Положення проведення спортивних змагань. Офіційний сайт Мінмолодьспорту України <https://mms.gov.ua/sport/polozhennya-ta-reglamenti-provedennya-sportivnih-zmagan>.
 17. Спорт та Європейська конвенція з прав людини <https://www.coe.int/en/web/help-country/-/sport-ta-evropejs-ka-konvencia-z-prav-ludini>.

- 18.Толмачевська, Ю. О. (2023). Цивільно-правові договори у кіберспорті: правовий аналіз. *Lex Sportiva*, (1), 28–34. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2023.1.6>.
- 19.Француз-Яковець Т.А. Нормативні документи міжнародних спортивних організацій як метод регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні / Т. А. Француз-Яковець, О. О. Ніпруца // *Legal Bulletin*. - 2024. - № 1(11). - С. 92-98. - DOI <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-11-A13>.
- 20.Фурман, Д. О. (2024). Урядування у європейському футболі: шлях від саморегулювання до контрольованої автономії. *Sport Science Spectrum*, 2, 9-13. <https://doi.org/10.32782/spectrum/2024-2-2>.
- 21.Харитонов, Є. О., & Харитонova, О. І. (2022). Місце спортивного приватного права у системі права. *Lex Sportiva*, (1), 30–40. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.1.5>
- 22.Харитонova Л.І. (2018) Особливості пенсійного забезпечення спортсменів. *Часопис цивілістики* (30), 75-79 <http://clj.nuoua.od.ua/archive/30/17.pdf>.
- 23.Шинкарук, О., Ярмоленко, М., Юхно, Ю., & Лениченко, В. (2024). Стрімінгові платформи як інструмент популяризації та розвитку кіберспорту. *Sport Science Spectrum*, 1, 41-49. <https://doi.org/10.32782/spectrum/2024-1-7>.
- 24.Дипломна робота (від 20.12.2023) під назвою: “Цивільно-правове регулювання спортивних спорів в Україні”. - Студент Олександр Петренко. URL: <https://example.com>.
- 25.Kharytonov E. Intellectual property law in the field of sports: specifics of manifestations and features of legal regulation / E. Kharytonov, O. Kharytonova, M. Tkalych, I. Bolokan, H. Samilo, Y. Tolmachevska // *Cuestiones Politicas*. - Vol. 39. - Issue 69. - Universidad del Zulia, 2021. – P. 530-546. <https://dspace.onua.edu.ua/items/976a6fee-5158-4cd7-b965-cb2ea811d83a>.
- 26.Strittmatter, AM., Horbel, C., Traberg, J. et al. Prioritization of the Sustainable Development Goals in the sustainability transition process of sport organizations: national strategies and sport managers’ perspectives. *Ger J Exerc Sport Res* (2024). <https://doi.org/10.1007/s12662-024-00985-z>.
- 27.Sports and human Rights. (2024). In *Interdisciplinary studies in human rights*. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-56452-9>.
- 28.The European roots of the Lex Sportiva. (2024). In Hart Publishing eBooks. <https://doi.org/10.5040/9781509971473>.

Інтернет ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства молоді і спорту України <https://mms.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного антидопінгового центру <https://nadc.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного олімпійського комітету України <https://noc-ukr.org>.
4. Asser International Sports Law Centre <https://www.asser.nl/sportslaw/about-the-centre/>.
5. FIFA Governing regulations <https://digitalhub.fifa.com/m/7d477079b3e78a00/original/FIFA-Governance-Regulations.pdf>.
6. LawInSport <https://www.lawinsport.com>.
7. WIPO. Sports and Intellectual Property. <https://www.wipo.int/en/web/sports>.